

Höors kommun
kommun@hoor.se

2018-11-15

1 (20)

Dnr 405-2018:6469

Beslut

efter regelbunden kvalitetsgranskning vid
Enebackeskolan i Höors kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 § skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning på Enebackeskolan avseende verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer. En kvalitetsgranskning ska belysa hur väl skolorna klarar sitt uppdrag att ge varje elev förutsättningar att nå de nationella målen. Målen och riktlinjerna framgår framför allt av den läroplan och de kursplaner eller motsvarande styrdokument som gäller för utbildningen.

Lösanvisning

Skolinspektionen bedömer skolans arbetssätt inom fyra områden. På varje område bedöms om skolan uppfyller framtagna kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar eller i låg utsträckning. Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas och visar på vilka punkter. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs också av skolan. Om en skola bedöms uppfylla kriterierna i hög utsträckning begär inte Skolinspektionen motsvarande redovisning men kan lämna framåtsyftande kommentarer.

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls vid Enebackeskolan i följande utsträckning:

Rektors ledarskap

Rektorn leder och styr i flera delar skolans utveckling av undervisningen, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektor leder det pedagogiska arbetet genom att tydliggöra arbetssätt och förhållningssätt i undervisningen.

Undervisning

Undervisningen främjar i flera delar elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att skolan behöver säkerställa att undervisningen som ges är målfokuserad och att lärarna gör tydliga kopplingar i sin undervisning till läroplanens mål.

Trygghet och studiero

Skolan har i hög utsträckning ett samlat och medvetet arbete för att skapa och bibehålla trygghet och studiero.

Bedömning och betygssättning

Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betyg ges i flera delar, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektor skapar förutsättningar för lärare att kvalitetssäkra sina omdömen och betyg för att säkerställa likvärdiga bedömningar.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 15 april 2019 redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena.

Redogörelsen skickas via e-post, till Skolinspektionen.Lund@skolinspektionen.se eller per post till, Skolinspektionen, Box 156, 221 00 Lund. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (Dnr 403– 2018:6469) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan redovisas Skolinspektionens kvalitetsbedömningar för respektive område.

Rektors ledarskap

Skolinspektionen bedömer följande: Rektorn leder och styr i flera delar skolans utveckling av undervisningen, men utvecklingsområden finns.

Författningsstöd för våra kvalitetsbedömningar:

1 kap. 5 §, 2 kap. 9 och 10, 34 §§, 4 kap. 4-7 §§ skollagen

Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Kunskaper och lärande, Varje skolas utveckling

Lgr 11, 2.8 Rektorns ansvar

De övergripande skälen för Skolinspektionens bedömning är att granskningen visar att rektor till viss del leder lärarnas utveckling av undervisningen och verkar för elevers rätt till en god utbildning, oavsett könstillhörighet. Av intervjuer framgår att rektor och biträdande rektor (skolledningen) har en överblick över skolans resultat och en insikt i skolans utvecklingsområden. Granskningen visar emellertid också att rektors arbete med uppföljning och analys av kunskapsresultat och värdegrundsuppdraget i undervisningen behöver systematiseras samt involvera lärare och annan personal. Skolans jämställdhetsarbete behöver bli mer strategiskt och systematiskt. Det framgår vidare att även om skolledningen har inlett ett arbete med att leda och organisera det pedagogiska arbetet så saknas tydliga arbetssätt och förhållningssätt som tillämpas av alla lärare. Skolinspektionen bedömer att skolan i första hand bör prioritera utvecklingsarbetet med gemensamma arbetssätt och förhållningssätt för att säkerställa att den undervisning som eleverna får är likvärdig. Nedan följer Skolinspektionens närmare motivering till bedömningen kopplat till den dokumentation som Skolinspektionen tagit del av samt de iakttagelser myndigheten gjort vid besöket.

Uppföljning och analys

Skolinspektionens granskning visar att skolledningen har en överblick över skolans resultat och en medvetenhet om skolans utvecklingsområden, men att rektor behöver utveckla arbetet med uppföljning och analys av resultat samt av hur värdegrundsuppdraget integreras i undervisningen. Enligt Skolverkets statistik för år 2018 har 76 procent av eleverna i årskurs sex på Enebackeskolan uppnått kunskapskraven i alla ämnen. Den genomsnittliga betygspoängen för årskurs sex varierar år 2018 mellan 11,1 i ämnet teknik och 14,8 i ämnet musik. Intervjuade lärare uppger att de inte har deltagit i någon uppföljning eller analys av elevernas kunskapsresultat förutom i det kommunövergripande arbete som sker kring de nationella proven. Av intervju med skolledningen framgår att skolledningen har kännedom om betygen och resultaten på de nationella proven samt att det finns en medvetenhet avseende skillnader i resultat mellan pojkar och flickor.

På fråga hur skolan arbetar med att analysera kunskapsresultaten svarar skolledningen att det är något som måste ske vid fler tillfällen än bara i diskussioner om resultaten på de nationella proven. Vidare menar skolledningen att analys behöver ske även i arbetslagen och att avsikten är att skolans speciallärare och specialpedagoger ska äga den frågan framöver. Vidare planerar skolledningen att skapa mallar för utvärdering av den egna undervisningen utifrån vissa frågor för att få fram lärares styrkor och svagheter i klassrummet. Skolledningen planerar att samla personalen för att diskutera alla resultat utifrån frågeställningar som handlar om utfallet och att det ska göras på kompetensutvecklingsdagar och inte bara en gång om året. Vad gäller uppföljning av hur lärarna integrerar värdegrundsarbetet i undervisningen säger skolledningen att detta inte har gjorts ännu men att skolledningen har en plan för sådan uppföljning genom att använda ett material där läroplansmålen från kapitel 1 och 2 kan föras in.

Jämställdhetsarbete

Vad gäller skolans jämställdhetsarbete så visar granskningen att lärare visserligen pratar med eleverna om jämställdhet på förekommen anledning, men att det inte bedrivs något strategiskt jämställdhetsarbete som leds av rektor. I båda lärarintervjuerna ges exempel på situationer då de har diskuterat jämställdhet, olika könsroller och hur de påverkar, men det framkommer också i dessa intervjuer att det är upp till enskilda lärare om det kommer till stånd sådana diskussioner och att det framför allt är om det händer något som aktualiserar ämnet. Intervjuade representanter för elevhälsan uppger att det inte finns något uttalat jämställdhetsarbete på skolan och att detta är ett utvecklingsområde. Skolledningen säger att jämställdhet visserligen ingår i många av de moment som man arbetar med på skolan, exempelvis att göra lärmiljön tillgänglig eller att kommunicera mål tydligt, men att det inte finns något strategiskt jämställdhetsarbete just nu. Skolledningen säger också att det i nuläget inte finns verktyg för att följa upp undervisningen utifrån ett jämställdhetsperspektiv.

Pedagogiskt ledarskap

Granskningen visar att skolledningen har inlett ett arbete med att leda och organisera det pedagogiska arbetet genom att exempelvis ge lärare förutsättningar för samverkan men att det saknas tydliga arbetsätt och förhållningssätt som tillämpas av alla lärare. Detta beskrivs nedan i avsnittet Utvecklingsområde.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektor leder det pedagogiska arbetet genom att tydliggöra arbetssätt och förhållningssätt i undervisningen.

Granskningen visar att rektors ledning och organisering av det pedagogiska arbetet behöver utvecklas.

Enligt läroplanen¹ har rektor som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övrig personal det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen.

I intervju med skolledningen framkommer att det finns förutsättningar för samverkan i flera former genom exempelvis morgonmöten, mötestid för klasslärare och elevassistenter varje vecka och att skolans speciallärare/specialpedagoger är knutna till specifika klasser som möjliggör en nära samverkan mellan dem och klasslärarna. Intervjuade lärare bekräftar att det finns förutsättningar för samverkan och ger exempel som samarbete med parallellkollegan, arbetslaget som möts en gång i veckan och morgonmöten. Lärare säger också att de inför detta läsår har fått bättre förutsättningar för samverkan genom att de har fått mer mötestid som inte är styrd och som kan användas till samverkan, samt att mellanstadiet numera är ett arbetslag som är samlat i en byggnad. På fråga till lärare om rektor följer upp att det kollegiala lärandet ger avtryck i undervisningen så säger lärarna att det är så pass nytt att det är svårt att veta. Skolledningen uppger att förstelärarna på skolan har i uppdrag att vara samtalsledare vid arbetslagsmötena för att se till att fokus vid dessa möten ska vara på planering, utförande och utvärdering av undervisningen. Vidare uppger skolledningen att planen är att arbetslagsmötena exempelvis kan användas till att sprida och delge varandras pedagogiska planeringar.

Vad gäller gemensamma arbetssätt och förhållningssätt i undervisningen så framgår det av intervjuer med lärare, elevhälsa och skolledning att det varierar i vilken utsträckning det finns sådana på skolan och om de uppfattas som tydliga. En lärargrupp säger att förhållningssätten på skolan är desamma och att det är mer fritt vilka arbetssätt man använder, men att det också kommer direktiv från skolledningen om vissa saker. Den andra lärargruppen säger att det finns några gemensamma regler men att det i övrigt lever kvar mycket som är eget från tiden då skolan var tre skolor. De säger också att det skulle vara tydligare för eleverna om det fanns mer

¹ Förordning om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (SKOLFS 2010:37) 2.8 Rektorns ansvar

gemensamma förhållningssätt och regler samt lättare för lärare att samverka om årskurserna arbetade med samma stoff och i samma ordning. Skolledningen menar att lärare är rätt så samspelade på skolan men bekräftar samtidigt lärares uppgifter om att det finns mer att göra när det gäller att få ihop arbetslagen till en skolenhet. Som exempel nämns gemensamma förhållningssätt i lärmiljöer, ett språkutvecklande arbetssätt och användning av samma läromedel inom en och samma årskurs och att de inte är där ännu. Vad gäller introduktion för obehöriga lärare så framgår det av intervju med skolledningen att det inte finns någon sådan, att det inte har funnits så många obehöriga lärare på skolan tidigare, men att det nu finns flera obehöriga lärare i en av årskurserna och därför ett större behov av stöttning.

Inom forskningen framhålls att ett framgångsrikt skolledarskap kännetecknas av att rektorn skapar en funktionell och lärande organisation.² Det är också viktigt att rektor tar ansvar för att obehöriga lärare introduceras i skolans uppdrag och förhållningssätt. Det kan exempelvis göras genom att ta reda på vilket behov av stöd obehöriga lärare har och ge obehöriga lärare handledning i arbetet med att planera och genomföra undervisningen.³

Mot denna bakgrund rekommenderar Skolinspektionen att rektorn fortsätter det påbörjade arbetet med att leda och organisera det pedagogiska arbetet genom att skapa tydliga arbetssätt och förhållningssätt som leder till likvärdighet i undervisningen för eleverna. I detta ingår också att se till att obehöriga lärare får en planerad och noggrant övervägd introduktion.

Undervisning

Skolinspektionen bedömer följande: Undervisningen främjar i flera delar elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, men utvecklingsområden finns.

Författningsstöd för våra kvalitetsbedömningar:

1 kap. 4 § , 3 kap. 3 och 5a §§ , 4 kap. 9 § skollagen

5 kap. 2 § skolförordningen

Lgr 11 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Rättigheter och skyldigheter, 2.

² Höög, J. & Johansson, O. (red.) (2014) Framgångsrika skolor – mer om struktur, kultur och ledarskap, Lund: Studentlitteratur

³ Skolinspektionen (2017) Undervisning på skolor med många obehöriga lärare, Stockholm: Skolinspektionen, s 51

Övergripande mål och riktlinjer, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande samt 2.6 Skolan och omvärlden, 5 Kursplaner med kunskapskrav

De övergripande skälen för bedömningen är att granskningen visar att eleverna överlag erbjuds en undervisning som främjar deras möjligheter att nå läroplanens mål, men att det finns variationer mellan lärare och årskurser. Granskningen visar att eleverna ges ett aktivt lärarstöd och att lärarna har höga förväntningar på eleverna och visar tillit till deras förmåga att lära sig. Dock visar granskningen också att det varierar om eleverna erbjuds en undervisning som är målfokuserad, strukturerad och varierad. Det varierar också om innehåll och arbetssätt anpassas utifrån aktuell elevgrupp samt om eleverna görs delaktiga i undervisningen och i sitt eget lärande. Skolinspektionen bedömer att rektor bör inleda ett utvecklingsarbete vad gäller målfokuserad och strukturerad undervisning. Nedan följer Skolinspektionens närmare motivering till bedömningen kopplat till den dokumentation som Skolinspektionen har tagit del av samt de iakttagelser myndigheten gjort vid besöket.

Aktivt lärarstöd och variation i undervisningen

Granskningen visar att eleverna ges ett aktivt lärarstöd men att det är olika från lärare till lärare i vilken omfattning eleverna erbjuds en varierad undervisning med olika typer av uppgifter och aktiviteter. Vad gäller aktivt lärarstöd så säger samtliga intervjuade elever att de får hjälp av lärarna när de behöver för att förstå de uppgifter som de arbetar med. Vid de lektioner som Skolinspektionen observerar ger alla lärare delinstruktioner och kontrollerar på olika sätt och med olika frekvens att eleverna har förstått uppgifterna. Vad gäller varierad undervisning så framgår det av intervjuer med elever att många upplever att de oftast gör samma sak merparten av lektionen. Några elever ger exempel på variation mellan olika typer av uppgifter och aktiviteter under lektionen, men flera elever ger exempel på att de gör samma sak hela lektionen, med undantag för att den inleds med en liten stunds läsning i bänkboken. Intervjuade lärare berättar hur de varierar undervisningen på olika sätt men en lärargrupp säger också att det är olika hur mycket man varierar beroende på gruppen och att det finns många elever som gillar att göra samma sak länge. Skolledningen uppger att det avseende variation i undervisningen ser olika ut mellan lärare och att det till viss del beror på de olika förutsättningarna som råder i klassrummen.

Stärka motivation att lära och höga förväntningar

Granskningen visar att lärarna arbetar aktivt med att stärka elevernas självförtroende och motivation. Under de lektioner som Skolinspektionen observerar berömmar och

uppmuntrar flertalet lärare eleverna i undervisningen. Intervjuade elever berättar att lärare försöker att uppmuntra dem genom exempelvis belöningar i olika former. Elever säger även att lärarna försöker att uppmuntra elever som inte tror att de ska klara en uppgift genom enskilda samtal, vilket bekräftas av exempel som ges även i lärarintervju. Några intervjuade lärare berättar att de exempelvis använder bilder i sin undervisning för att väcka elevernas nyfikenhet och sedan för diskussioner utifrån dessa bilder. Andra lärare uppger att de använder undervisningsfilmer för att skapa motivation hos eleverna. Lärare säger också att de kan få hjälp av både specialpedagog och rektor i arbetet med att matcha förväntningarna för varje enskild elev vilket bekräftas i intervju både med elevhälsan och skolledningen. Skolledningen uppger att lärarna är bra på stärka elevernas självförtroende och att detta generellt sker i det enskilda samtalet mellan lärare och elev.

Anpassat innehåll och arbetssätt

Granskningen visar att lärare överlag är bra på att anpassa undervisningen, men att det finns en variation i vilken omfattning de elever som lätt når kunskapskraven stimuleras och utmanas att nå längre i sin kunskapsutveckling. Vad gäller att få hjälp när något är svårt säger samtliga intervjuade elever att man kan få sådan hjälp av läraren och intervjuade lärare ger exempel på hur de anpassar uppgifter för de elever som tycker att det är svårt. När det gäller utmaningar för elever som är snabbt klara med en uppgift säger elever att de i vissa ämnen kan få extrauppgifter när de är klara med den uppgift som läraren har gett dem, men att det varierar om dessa extrauppgifter är svårare än den ordinarie uppgiften. Elever ger även exempel på att de får läsa i en bok när de är klara. I en lärarintervju ges exempel på att det gäller att tänka till innan lektionen och att ha material som fungerar för alla, till exempel texter på flera nivåer. Vissa lärare tycker att det är lättare att utmana de elever som är duktiga och långt fram eftersom de förstår vad de ska göra på egen hand. Andra lärare uppger att de tycker att det är lättare att anpassa undervisningen till de elever som behöver enklare material än de som är långt framme i sin kunskapsutveckling. Skolledningens uppfattning är att skolan ofta glömmer bort de elever som ligger i framkant och att de behöver säkerställa att man utmanar dessa elever. Rektorn säger att det behövs mer än att bara ge elever annat material, till exempel att utmanas tillsammans med någon och att en lösning skulle kunna vara mer samarbete mellan parallellklasserna.

Reflektion och delaktighet

Granskningen visar att det finns en variation på skolan i hur mycket eleverna görs delaktiga i undervisningen och i sitt eget lärande. Vid lektionsobservationer ser

Skolinspektionen något exempel på att eleverna får vara med och utvärdera lektionen innan den avslutas. Intervjuade elever säger att de inte får vara med och påverka lektionsinnehållet förutom på elevens val. När det gäller möjligheten för eleverna att vara med och påverka redovisningsformer så ger eleverna något enstaka exempel, men säger också att det mest är lärarna som bestämmer. På fråga från Skolinspektionen om eleverna vid något tillfälle har fått reflektera kring hur de lär sig bäst så svarar samtliga elever nej. Vad gäller utvärdering av lektioner säger några elever att det händer att läraren frågar hur lektionen har varit eller om uppgiften varit svår medan andra elever inte känner igen det. Några intervjuade lärare ger goda exempel på hur de arbetar med att göra eleverna delaktiga i såväl innehåll som arbetssätt och redovisningssätt medan andra lärare upplever det som svårare att involvera eleverna i innehållet. Vidare säger lärare att de utvärderar undervisningen tillsammans med eleverna, vissa gör det skriftligt och andra muntligt och att de använder elevernas synpunkter för att ändra sin undervisning. Vad gäller elevernas möjligheter att reflektera över sitt eget lärande så svarar några lärare att det görs i samband med utvecklingssamtalen och det ges också exempel på att det förs diskussioner i vissa klassrum om studieteknik. Skolledningen uppger att elevernas inflytande i undervisningen är ett utvecklingsområde för skolan och att det bland annat handlar om att eleverna först måste veta vad de ska lära sig för att kunna vara delaktiga samt att pedagogerna behöver få syn på vad elevinflytande är i praktiken.

Målfokuserad och strukturerad undervisning

Skolinspektionens granskning visar att det finns ett behov av att utveckla undervisningens struktur när det gäller tydliggörande av mål kopplat till syftet med olika arbetsmoment i undervisningen och sammanfattande lektionsavslut. Det framgår av observationer och intervjuer att lärare på olika sätt gör klart för eleverna vad som ska göras under lektionen, men att det inte tydliggörs för eleverna vad de ska lära sig kopplat till målen i läroplanen. Det framgår vidare att lektionerna till stor del också saknar sammanfattande avslut. Detta beskrivs nedan i avsnittet Utvecklingsområde.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att skolan behöver säkerställa att undervisningen som ges är målfokuserad och att lärarna gör tydliga kopplingar i sin undervisning till läroplanens mål.

Skolinspektionens granskning visar att det finns ett behov av att utveckla undervisningens struktur genom att tydliggöra syftet med undervisningen i förhållande

till målen i läroplanen och genom sammanfattande lektionsavslut. Under de lektioner som Skolinspektionen observerar förekommer inga exempel på att undervisande lärare gör kopplingar till målen i läroplanen. Inte heller syns några exempel på läroplansmål och kunskapskrav i klassrummen. Med undantag för elever i årskurs 6 så säger flertalet intervjuade elever att de inte känner igen att lärarna pratar om läroplanen eller kunskapskrav kopplat till vad de ska göra under lektionen. Vissa intervjuade lärare på lågstadiet beskriver att de berättar för eleverna att det står i läroplanen vad eleverna ska lära sig och att de visar den då och då, men lärare säger också att det inte förekommer varje lektion eller ens varje dag samt att det är lättare i årskurs 3 då det finns mål att visa för eleverna. Av intervjun med lärare på mellanstadiet framgår att lärare gör olika i detta avseende. Det ges exempel på att lärare har fått börja om från början med elever efter att ha tagit över en klass och då inte kunnat prata om läroplanen och kunskapskraven utan att träna eleverna först. Någon lärare säger att läroplanen är uppe varje dag medan en annan lärare säger att det händer att eleverna får en lokal pedagogisk planering med några förenklade kunskapskrav, men att det inte är varje gång. Det uppges också att lärare skulle vilja att eleverna själva gick in i det digitala systemet för att titta på sina matriser där. Skolledningen uppger att skolan arbetade mycket med målfokuserad och strukturerad undervisning när läroplanen var ny, att det då fanns en processkarta som lärarna följde, att lärarna pratade mycket om hur de kommunicerade målen med eleverna och att det fanns mål uppsatta i klassrummen, men konstaterar också att skolan inte befinner sig på denna nivå i nuläget. Rektorn menar att skolan återigen måste få in de stödmaterial som de arbetade med då och att detta behöver ske i samtliga arbetslag. Intervjuade representanter för elevhälsan uppger att de i samband med lektionsbesök har sett att det varierar om lärarna gör någon tydlig koppling mellan det som eleverna ska lära sig och läroplanens mål.

Vad gäller sammanfattande lektionsavslut så saknar flertalet av de observerade lektionerna ett tydligt lektionsavslut där läraren sammanfattar lektionen. Flertalet intervjuade elever säger att de inte brukar prata om vad de har lärt sig under lektionen och ger exempel på att läraren vanligtvis ger dem möjlighet att avsluta den uppgift de håller på med och att lektionen sedan är slut. Intervjuade lärare ger olika exempel på hur de avslutar lektioner och ett sätt som beskrivs är att ta upp helheten med eleverna vid dagens slut medan någon annan säger att hen pratar med eleverna om vart de ska nå i slutet av varje lektion. Intervjuade lärare säger att det inte finns något uttalat från skolledningen om hur lektioner ska avslutas. Representanter för elevhälsan bekräftar att det inte finns någon gemensam lektionsstruktur på skolan och att de vid lektionsbesök också ser lektioner utan tydliga avslut. Skolledningen uppger att det är viktigt att lektionsavsluten är tydliga i syfte att exempelvis kunna ge eleverna

möjlighet att utvärdera den undervisning som har genomförts. Vidare uppger skolledningen att det framöver ska finnas vissa parametrar som en lektion ska innehålla, exempelvis start och avslut av lektioner samt hur målen kommuniceras till eleverna.

Enligt 5 kap. 2 § skolförordningen ska eleverna genom strukturerad undervisning ges ett kontinuerligt och aktivt lärarstöd i den omfattning som behövs för att skapa förutsättningar för att eleverna når de kunskapskrav som minst ska uppnås och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för utbildningen. En viktig del i en undervisning som är välstrukturerad och organiserad är att läraren ser till att det finns en struktur på lektionerna, som innefattar introduktion, genomförande och en uppföljande avslutning.⁴ En lärares introduktion under en lektion skiljer sig givetvis beroende på om lektionen innebär en start av ett nytt arbetsområde eller om lektionen befinner sig mitt i ett arbetsområde. Någon form av introduktion inför varje lektionsstart behövs dock för att tydliggöra för eleverna vad de förväntas lära sig under lektionen samt kan underlätta för dem att bli motiverade att arbeta under lektionen. På motsvarande sätt behöver varje lektion få en avslutning. Även en avslutning kan genomföras på olika sätt. Syftet med avslutningen är att läraren sammanfattar undervisningens olika delar och relaterar eller återknyter till syftet med lektionen/arbetsområdet för att innehållet ska uppfattas som meningsfullt för eleverna och för att eleverna ska vara medvetna om var de befinner sig i sitt lärande.⁵

Mot denna bakgrund rekommenderar Skolinspektionen rektor att prioritera arbetet med att utveckla undervisningens struktur för att tydliggöra syftet med undervisningen i förhållande till målen i läroplanen. I detta ingår att läraren genom ett sammanfattande lektionsavslut följer upp med eleverna om syftet med lektionen har uppnåtts.

⁴ William, D. (2013) *Att följa lärande – formativ bedömning i praktiken*, Lund: Studentlitteratur; Håkansson, J & Sundberg, D (2012) *Utmärkt undervisning: Framgångsfaktorer i svensk och internationell belysning*, Stockholm: Natur & Kultur.

⁵ William 2013; Håkansson & Sundberg 2012.

Trygghet och studiero

Skolinspektionen bedömer följande: Utbildningen präglas i hög utsträckning av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete.

Författningsstöd för våra kvalitetsbedömningar:

3 kap. 3 §, 5 kap. 3 §, 6 kap. 6-7 §§ skollagen

Lgr 11 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Rättigheter och skyldigheter, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande

De övergripande skälen för bedömningen är att det genom intervjuer framgår att skolan arbetar aktivt med att skapa studiero och att det finns ett medvetet arbete med att skapa trygghet. Nedan följer Skolinspektionens närmare motivering till bedömningen kopplat till den dokumentation som Skolinspektionen tagit del av samt de iakttagelser myndigheten gjorde vid besöket.

Studiero

Granskningen visar att det på skolan finns ett medvetet arbete med att skapa studiero. Vid de observerade lektionerna är klassrumsmiljön mestadels lugn och eleverna kan koncentrera sig på sitt arbete. Vid samtliga lektioner ingriper lärare och resurspersonal med tillsäringar då ordningen minskar i klassrummet, exempelvis om ljudnivån stiger och koncentrationen störs. Undervisande lärare använder sig under de observerade lektionerna av olika metoder för att skapa studiero, såsom exempelvis tecken eller skyltar. Intervjuade elever säger att de anser att det överlag är studiero på deras lektioner och att lärarna alltid ingriper mot elever som stör studieron. Elever säger vidare att lärarna gör på lite olika sätt för att skapa studiero, men att de tycker att de olika sätten fungerar. Intervjuade lärare uppger att skolan har arbetat mycket med att skapa studiero och att det har varit ett fokusområde. Lärare beskriver att de har gjort studiebesök hos varandra för att få tips på hur de kan arbeta med studieron. Vidare berättar lärare att de har haft diskussioner med eleverna kring vad studiero är i syfte att ge dem en referensram. Som exempel på vad lärarna gör när någon elev stör studieron lyfts handpåläggning och tecken fram som fungerande metoder. Någon lärare säger också att hen har fått handledning i syfte att skapa studiero. Lärare uppger vidare att både elevhälsan och skolledningen finns tillgängliga när det gäller tips för att skapa studiero och möjlighet att individuellt diskutera lärmiljön i specifika klasser. Representanter för elevhälsan uppger att studieron överlag är väldigt god. På fråga vad de har gjort för att skapa studiero ges som exempel lärares samtal med

elever om att göra rätt val och eget ansvar för att inte störa klasskamraterna. Vidare säger elevhälsan att de har behövt arbeta med studieron på olika sätt beroende på grupp. Skolledningen uppger att skolans arbete med att skapa studiero är ett aktivt arbete där man i huvudsak har fokuserat på lärarnas ledarskap i klassrummet.

Trygghet

Vidare visar granskningen att det också finns ett medvetet arbete med att skapa trygghet på skolan. Samtliga intervjuade elever säger att de är trygga i skolan. Elever säger exempelvis att det beror på att det alltid finns rastvakter och att dessa är väldigt uppmärksamma. Elever säger också att de får svara på frågor om trygghet i en enkät. Intervjuade lärare uppger att skolan skapar trygghet genom exempelvis rastvakter och att någon alltid finns tillgänglig vid kritiska platser såsom fotbollsplanen och att lärarna frågar elever inför rasterna vad de ska göra och vem de ska vara med. Lärare uppger att skolan tar reda på elevernas upplevelse av trygghet genom enkäter, trygghetsvandringar, goda och förtroendefulla relationer mellan vuxna och elever, samtal med fritidspersonal, så att man får en överblick över hela skoldagen samt att de har ett nära samarbete med föräldrarna. Vidare uppger lärare att resultaten från de enkäter som eleverna fyller i, går igenom på klassråd. Lärare lyfter också fram att skolan är snabb med att sätta in åtgärder om det framkommer något från eleverna, som exempel nämns att elever på skolan är rädda för äldre elever från en annan närliggande skola som röker vid bussarna och att skolan nu som åtgärd låter skolvärden följa med eleverna till bussarna och vänta där tills de åker iväg. Intervjuade representanter för elevhälsan berättar att de via samtal har identifierat att det finns en grupp elever på mellanstadiet som från terminsstart hösten 2018 har flyttat till nya lokaler och fått en ny utemiljö och därmed känner en viss otrygghet. Elevhälsan uppger vidare att detta är elever som de kommer att arbeta aktivt med. Skolledningen uppger att det medvetna arbetet kring att skapa trygghet har sin grund i att eleverna har fått vara delaktiga i att kartlägga otrygga platser och att skolan på så sätt har kunnat sätta in åtgärder. Skolledningen lyfter också fram morgonmöten som ett forum där man pratar om trygghetsfrågor och som möjliggör snabb återkoppling och snabba insatser. Skolledningen bekräftar elevhälsans uppgifter om att fokusområdet framöver när det gäller tryggheten är att arbeta med utemiljön på mellanstadiet.

Bedömning och betygssättning

Skolinspektionen bedömer följande: Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betyg ges i flera delar, men utvecklingsområden finns.

Författningsstöd för våra kvalitetsbedömningar:

1 kap. 9 §, 3 kap. 14 och 15 §§, 10 kap. 20a § skollagen

9 kap. 20 och 22b §§ skolförordningen

Lgr 11 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.2 Kunskaper, 2.7 Bedömning och betyg

De övergripande skälen för bedömningen är att granskningen visar att det finns ett påbörjat arbete med och en planering för hur skolan ska arbeta med bedömning och betygssättning, men att det framgår av intervjuer att analys av och metoder för kvalitetssäkring av omdömen och betyg behöver utvecklas. Det framkommer i intervju med skolledningen att rektor gör analyser av vissa kunskapsresultat men att analysarbetet behöver utökas och systematiseras. Vidare framgår av intervjuer med lärare och skolledning att arbetet med att se till att lärare gör likvärdiga bedömningar samt ges förutsättningar att kvalitetssäkra omdömen och betyg behöver utvecklas. Skolinspektionen bedömer att arbetet med att säkerställa likvärdiga bedömningar bör prioriteras. Nedan följer Skolinspektionens närmare motivering till bedömningen kopplat till den dokumentation som Skolinspektionen tagit del av samt de iakttagelser myndigheten gjort vid besöket.

Rektors analys av omdömen och betyg

Granskningen visar att rektor gör en analys av vissa resultat men att arbetet behöver utvecklas. Intervjuade lärare uppger att de inte har deltagit i någon analys av resultaten tillsammans med rektor utan att rektor har gjort analysen och att den sedan har presenterats för dem. De säger också att lärare i årskurs 6 har suttit tillsammans och analyserat nationella prov men att det inte har gjorts i årskurs 3. Skolledningen uppger att de inte har hunnit notera något som sticker ut i resultaten men att de har tittat både på nationella prov och betyg och att de är medvetna om skillnaden mellan pojkars och flickors resultat samt att engelskan utmärker sig vad gäller skillnad mellan provbetyg på det nationella provet och betyg. På frågan hur de arbetar med att analysera kunskapsresultaten svarar skolledningen att de måste få till analystillfällen och att det behövs fler tillfällen än för de nationella proven. De uppger vidare att de kommer att titta efter mönster i kunskapsresultaten över tid och analysera eventuella svängningar som återkommer.

Kvalitetssäkring av omdömen och betyg

Skolinspektionens granskning visar vidare att det finns ett behov av att utveckla metoder för att säkerställa att lärare gör likvärdiga bedömningar och att lärare får förutsättningar att kvalitetssäkra sina omdömen och betyg. Av intervjuer med lärare och skolledning framgår att det varierar i vilken omfattning bedömning och

betygsättning diskuteras och att det är ett utvecklingsområde för skolan. Detta beskrivs nedan i avsnittet Utvecklingsområde.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektor skapar förutsättningar för lärare att kvalitetssäkra sina omdömen och betyg för att säkerställa likvärdiga bedömningar.

Skolinspektionens granskning visar att rektors arbete med att säkerställa att lärare gör likvärdiga bedömningar och att lärare ges förutsättningar att kvalitetssäkra sina omdömen och betyg behöver utvecklas.

Enligt 3 kap 14 § skollagen ska rektorn se till att betyg sätts i enlighet med skollagen och andra författningar

På fråga från Skolinspektionen i vilka former de diskuterar bedömning på skolan svarar intervjuade lärare i åk 4-6 att de främst diskuterar bedömning med kollegan i parallellklassen, att arbetslaget på mellanstadiet fortfarande är väldigt nytt men att planen är att de ska samarbeta mer. De nämner också att det finns ett kommunövergripande samarbete kring samrättning av de nationella proven. Vad gäller bedömningar generellt ger en lärare exempel på att hen tar hjälp av specialpedagogen för att prata bedömningar, men det framgår också av intervjun att inte alla gör det. Några lärare säger att de använder Skolverkets bedömningsstöd men andra inte. På fråga från Skolinspektionen om det finns något direktiv från skolledningen att bedömningsstöd ska användas svarar de nej. Intervjuade lärare i årskurs 1-3 säger att de inte bedömer tillsammans över arbetslagsgränserna, men att de har efterfrågat det.

Skolledningen uppger att de ska se till att lärare ges möjlighet att träffas för att prata bedömning och betyg. De uppger vidare att de behöver skapa samstämmighet och en gemensam tolkning av vad kunskapskraven innebär och att de tänker arbeta med det både parallellvis och arbetslagsvis. Vad gäller bedömningar i de årskurser där det saknas kunskapskrav säger skolledningen att alla behöver sitta tillsammans för att få samstämmighet eftersom det i nuläget ges för stor tolkningsrätt till den enskilda läraren. Skolledningen uppger också att det just nu är svårt att säkerställa likvärdigheten i de omdömen som ges, bland annat på grund av problem med det digitala systemet, men att de även där behöver få mer samstämmighet i formuleringarna.

Enligt Skolverkets allmänna råd⁶ bör rektorn skapa förutsättningar för att främja lärarnas arbete med att sätta rättvisa och likvärdiga betyg. Rektorn har en betydelsefull roll för att underlätta lärares arbete med att sätta rättvisa och likvärdiga betyg. Det innebär att se till att lärare får tid och möjlighet att tillsammans med kollegor diskutera hur de allsidigt kan utvärdera elevernas kunskaper vid betygssättningen, hur de kan utforma ändamålsenliga bedömningssituationer och hur de kan bedöma olika elevprestationer. Mot denna bakgrund rekommenderar Skolinspektionen rektor att fortsätta det påbörjade arbetet med att skapa forum och tillfällen för samtliga lärare att diskutera bedömning, omdömen och betyg för att säkerställa att lärare gör likvärdiga bedömningar och ges förutsättningar att kvalitetssäkra sina omdömen och betyg.

På Skolinspektionens vägnar

X Cecilia Kjellman

Enhetschef

X Maria Nyman

Föredragande

Signerat av: Maria Nyman

I handläggningen av ärendet har även Johan Bohman medverkat.

⁶ Skolverkets allmänna råd med kommentarer (2018) Betyg och betygssättning, s 15, 22 och 23

Bilaga 1: Underlag för bedömning regelbunden kvalitetsgranskning

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- 6 lektionsobservationer
- 2 gruppintervjuer med elever
- 2 gruppintervjuer med lärare
- En gruppintervju med skolans elevhälsa
- En intervju med rektor och biträdande rektor.
- Dokumentstudier. Dels de dokument som begärts in från huvudmannen och skolan samt den officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella skolan.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens protokoll från besöket för faktakontroll.

Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av bedömningsunderlag, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Bedömningsunderlagen beskriver de områden som utredarna ska värdera vid besök på skolenheter. Bedömningsunderlagen är uppdelade i bedömningsområden. Respektive bedömningsområde är sedan nedbrutet till ett antal indikatorer. Dessa indikatorer beskriver mer i detalj vad som ska utredas, för att identifiera var skolans styrkor respektive förbättringsområden finns.

Bedömningsområden

Inom respektive område granskas följande delar:

Bedömningsområde 1: I vilken utsträckning leder rektorn lärarnas utveckling av undervisningen och verkar för elevernas lika rätt till en god utbildning oavsett könstillhörighet? Inom detta område granskas hur rektor arbetar med uppföljning och analys, hur skolans arbete med jämställdhet bedrivs, samt hur rektorn leder och organiserar skolans arbete.

Bedömningsområde 2: I vilken utsträckning får eleverna en undervisning som främjar deras möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden? I detta område granskas om undervisningen är målfokuserad, varierad och innehåller aktivt lärarstöd, om eleverna stimuleras och utmanas i undervisningen utifrån sina behov och förutsättningar, samt om eleverna görs delaktiga i undervisningen och i sitt eget lärande.

Bedömningsområde 3: I vilken utsträckning präglas utbildningen av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete? I detta område granskas hur skolan arbetar för att skapa en lugn och trygg miljö där det råder studiero.

Bedömningsområde 4: I vilken utsträckning ges lärarna förutsättningar att säkerställa likvärdighet vid bedömning och betygssättning? I detta område granskas hur skolan arbetar med diskussion, analys och kvalitetssäkring i arbetet med omdömen och betyg.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida: www.skolinspektionen.se

Bilaga 2: Bakgrundsuppgifter om verksamheten

Skolinspektionen besökte skolenheten mellan den 4 september 2018 och den 6 september 2018. Besöket genomfördes av Maria Nyman och Johan Bohman.

Enebackeskolan är en F-6 skola med sammanlagt 533 elever i årskurs 1-6. Skolan leds av en tillförordnad rektor och en biträdande rektor, vilka tillträdde under våren 2018. Den undervisande personalen är indelade i tre arbetslag, två arbetslag på lågstadiet och ett på mellanstadiet. Varje arbetslag hör till en separat byggnad på skolområdet.